
**INFORMACE O PLNĚNÍ USNESENÍ VLÁDY TÝKAJÍCÍCH SE
INTEGRACE ROMSKÉ MENŠINY A AKTIVNÍHO POSTUPU STÁTNÍ
SPRÁVY PŘI USKUTEČŇOVÁNÍ OPATŘENÍ PŘIJATÝCH
SOUVISEJÍCÍMI USNESENÍMI VLÁDY KE DNI 31. PROSINCE 2017**

Úřad vlády České republiky

Sekce pro lidská práva

Oddělení kanceláře Rady vlády ČR pro záležitosti romské menšiny
a sekretariátu Rady vlády pro národnostní menšiny

Praha 2018

OBSAH

OBSAH.....	2
SEZNAM ZKRATEK.....	3
ÚVOD	4
1 MINISTERSTVO KULTURY	5
2 MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ	9
3 MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU	10
4 MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ	13
5 MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY	19
6 MINISTERSTVO VNITRA.....	23
7 MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ	26
8 MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ.....	28

SEZNAM ZKRATEK

ČOI	Česká obchodní inspekce
ČR	Česká republika
ČŠI	Česká školní inspekce
IROP	Integrovaný regionální operační program
KVOP	Kancelář Veřejného ochránce práv
LČR	Lesy ČR
LMP	Lehké mentální postižení
MK	Ministerstvo kultury
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MV	Ministerstvo vnitra
MZ	Ministerstvo zdravotnictví
OP VVV	Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání
OSPOD	Orgán sociálně-právní ochrany dětí
OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná
PPP	Pedagogicko-psychologická poradna
RVP ZV LMP	Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání žáků s přílohou upravující vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením
RVP ZV	Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání
SPC	Sociálně pedagogické centrum
SVL	Sociálně vyloučená lokalita
TA ČR	Technologická agentura České republiky
ÚP ČR	Úřad práce České republiky
ÚV ČR	Úřad vlády České republiky

ÚVOD

Tento dokument je vypracován na základě usnesení vlády ze dne 24. července 2017 č. 555 ke Zprávě o stavu romské menšiny v České republice za rok 2016.

Informace vychází z podkladů předložených jednotlivými ministerstvy, kterým byly uloženy úkoly za účelem zlepšení situace Romů. Materiál informuje vládu o tom, do jaké míry resorty plní závazky, které pro ně vyplývají z vládních usnesení, a slouží jako podklad pro hodnocení účinnosti uskutečněných opatření provedených ve prospěch Romů na národní úrovni. Může být rovněž východiskem pro další rozhodování orgánů státní správy i samospráv o směřování politiky romské integrace.

1 MINISTERSTVO KULTURY

Usnesením vlády ze dne 11. května 2016 č. 416, k Revizi úkolů vyplývajících z usnesení vlády, týkajících se integrace romské menšiny, vláda uložila ministru kultury průběžně v rámci existujících dotačních programů podporovat včlenění romské kultury, při zachování její jedinečnosti, do většinové kultury české společnosti.

Ve výběrovém dotačním řízení v programu na podporu kulturních aktivit příslušníků národnostních menšin žijících v České republice v roce 2017 byly oceněny 2 projekty příslušníků romské národnostní menšiny. Dotace ve výši 950.000 Kč byla poskytnuta na projekt Světový romský festival KHAMORO 2017, který předložilo Slovo 21, z. s., a dotace ve výši 90.000 Kč na projekt Putovní výstava „Zaniklý svět“ – aktivizace česko-romského porozumění, který předložil Výbor pro odškodnění romského holocaustu v ČR. V rámci uvedeného výběrového dotačního řízení poskytlo MK dotace v celkové výši 9.391.495 Kč, z toho pro romskou národnostní menšinu 1.040.000 Kč, tj. 11,07 %.

Ve výběrovém dotačním řízení v programu na podporu integrace příslušníků romské menšiny bylo v roce 2017 oceněno 21 projektů od 20 žadatelů, poskytnutá částka dotace činila celkem 1.363.400 Kč. Rozhodnutím porady vedení ze dne 25.07.2017 byl mimo výběrové dotační řízení podpořen ještě 1 projekt částkou ve výši 100.000 Kč. V rámci tohoto programu byl také účelově navýšen rozpočet Muzea romské kultury o částku ve výši 199.000 Kč na projekt Symboly romské kultury – podpora etnického sebevědomí Romů jako podstatná podmínka úspěšné integrace – prezentace konstant romské kultury, jazyka a národních symbolů – pol. 5331 neinvestiční příspěvky zřízeným příspěvkovým organizacím. Celkem bylo v programu na podporu integrace příslušníků romské menšiny podpořeno částkou ve výši 1.662.400 Kč 23 projektů. V lednu a únoru roku 2018 však došlo k vrácení nevyužitých finančních prostředků v částce 14.500 Kč (někteří příjemci dotací nevyčerpali poskytnuté finanční prostředky v plné výši). Po odečtení vrácených finančních prostředků byl tento program tedy podpořen částkou 1.647.900 Kč.

Ve výběrovém dotačním řízení v programu na podporu regionálních kulturních tradic byl v roce 2017 podpořen projekt k oslavě jubilea významné hudební osobnosti České republiky pod názvem Antonín Gondolán 75 let MEZI NÁMI, výše podpory činila 100.000 Kč.

Kromě výše uvedených výběrových dotačních řízení, spadajících do náplně odboru regionální a národnostní kultury, získávají projekty příslušníků romské menšiny rovněž podporu z dalších programů resortu.

Odbor médií a audiovizí je garantem výběrového dotačního řízení v programu Podpora rozšiřování a přijímání informací v jazycích národnostních menšin. V roce 2017 byla celková částka na zajištění tohoto programu ve výši 20.850.000 Kč, projekty romské menšiny byly podpořeny částkou ve výši 3.221.000 Kč, byly druhou nejsilněji podpořenou menšinou. Jednalo se o tyto projekty – Kereka/Kruh (časopis určený mládeži), Romano džaniben/Romské vědění (almanach), Romano hangos/Romský hlas (periodikum novinového formátu) a Romano vodi/Romská duše (magazín).

V rámci dotačního programu Integrovaný systém ochrany movitého kulturního dědictví – preventivní ochrana před nepříznivými vlivy prostředí (ISO/D), který realizuje Samostatné oddělení ochrany kulturních statků, obdrželo Muzeum romské kultury podporu ve výši 110.000 Kč na vybavení depozitářů a stálých expozic – zásuvkový blok A0/5 zásuvek do depozitáře B5.

Odbor církví v roce 2017 v rámci Konkurzu na podporu rozvoje významných kulturních aktivit církví a náboženských společností podpořil dotací ve výši 30.000 Kč projekt Náboženské obce Církve československé husitské v Praze 3 „Česko-romské ekumenické bohoslužby

s dokumentací romských duchovních písní“ a částkou ve výši 20.000 Kč projekt Židovské obce v Praze „Výstava fotografií v Jeruzalémské synagoze – Romská duše“.

V gesci odboru umění, literatury a knihoven jsou poskytovány dotace na podporu různých kulturních projektů. Při hodnocení projektů ve výběrových dotačních řízeních je rozhodující umělecká, resp. odborná kvalita projektů, nikoli jejich vztah k problematice romské menšiny. Ovšem dotované kulturní projekty ve svých konečných důsledcích přispívají ke zlepšení situace romské menšiny v České republice, především v oblasti přístupu jejich příslušníků ke kultuře a naopak i k poznání kultury romské menšiny.

Některé projekty, které byly v roce 2017 spolufinancovány dotacemi poskytovanými ze státního rozpočtu v oblasti profesionálního umění, přímo podporují kulturní dialog a poznávání kultur národnostních menšin, romskou menšinu nevyjímaje. Jde především o velké multikulturní festivaly, jejichž cílem je, mimo jiné, přispět ke vzájemnému poznávání české společnosti a příslušníků jiných národností a etnik, což v konečném důsledku přispívá ke vzájemnému pochopení a toleranci mezi českou většinou a národnostními menšinami včetně menšiny romské, potažmo k jejich lepšímu začleňování do většinové společnosti. V oblasti profesionálního umění tak byla např. poskytnuta finanční podpora na hudební program světového romského festivalu Khamoro (příjemce dotace Slovo 21, z. s., částka 100.000 Kč) a na projekt Respect world music Festival 2017 (příjemce dotace Rachot Productions, s. r. o., částka 1.500.000 Kč – podpora má vzestupný trend, částka byla oproti roku 2016 vyšší o 150.000 Kč).

V souladu s nařízením vlády č. 288/2002 Sb. je vyhlášováno výběrové dotační řízení Knihovna 21. století, určené knihovnám evidovaným dle knihovního zákona č. 257/2001 Sb. Jedním z okruhů je podpora práce s národnostními menšinami a integrace cizinců. Finanční prostředky jsou žadatelům poskytovány na realizaci besed a výstav s cílem poznávání jiných kultur a na nákup knihovního fondu pro národnostní menšiny. V roce 2017 nebyla poskytnuta žádná dotace na projekt s romskou tematikou.

Projekty dotované odborem umění, literatury a knihoven přispívají ve větší či menší míře k tomu, aby příslušníci romské menšiny nebyli ohroženi sociálním vyloučením ve smyslu § 3 písm. f) zákona č. 108/2006 Sb.; rovněž tak – slovy zákona č. 108/2006 Sb. – tyto akce přispívají, resp. mohou a mají přispívat, k sociálnímu začleňování příslušníků romské menšiny (pokud jsou již konkrétní její příslušníci v situaci sociálního vyloučení). Přispívají rovněž k naplnění některých práv, která romská menšina, stejně jako jiné národnostní menšiny, má podle zákona č. 273/2001 Sb.: jde o právo na aktivní účast na kulturním a společenském životě (§ 6 odst. 1 uvedeného zákona) a o právo na rozvoj kultury příslušníků národnostních menšin (§ 12 uvedeného zákona).

Veškeré projekty, podpořené v rámci existujících dotačních programů, lze označit jako projekty, které včlenění romské kultury do většinové kultury české společnosti významně přispívají. Jejich souhrn je uveden v následujícím přehledu.

Přehled oceněných projektů v roce 2017

Výběrové dotační řízení na podporu kulturních aktivit příslušníků národnostních menšin – romská národnostní menšina		
Předkladatel	Projekt	Dotace v Kč
Slovo 21, z. s., Praha	Světový romský festival KHAMORO 2017	950.000
Výbor pro odškodnění romského holocaustu v ČR, Hořice	Putovní výstava „Zaniklý svět“ – akvizice česko - romského porozumění	90.000
Celkem		1.040.000
Výběrové dotační řízení na podporu integrace příslušníků romské menšiny		
Předkladatel	Projekt	Dotace v Kč
ARA ART, z. s., Praha	...a zase jsme spali pindral	65.000

	Oslavy Mezinárodního dne Romů 2017	100.000
Demokratická aliance Romů v ČR z. s., Valašské Meziříčí	Romská píseň 2017	100.000
Drom, romské středisko, Brno	Nuda nemá šanci	180.000
Celostátní asociace sociálně zodpovědných romských spolků a podnikatelů v ČR, z. s., Brno	Mezinárodní den Romů – Mše svatá a kulturní vystoupení romských umělců s programem křesťanských písní a romským gospels	100.000
Farní charita Lovosice	Amicus	15.000
Gypsy Legend z. s., Hrádek nad Nisou	Romský festival 2017	15.000
IQ Roma servis, z. s., Brno	Týden romské kultury v Brně	36.636
KoCeRo - Komunitní centrum Rovnost o. p. s., Český Krumlov	Ukažme, co umíme	38.000
Krajská vědecká knihovna v Liberci, p. o.	„Naše osada“ – dotisk knihy romské autorky Ireny Eliášové	19.000
Lampa, z. s., Mimoň	Kale Jakha – III. ročník	15.000
Oblastní charita Vimperk	Čhave Devlestar	20.579
R-Mosty, z. s., Praha	Bašaven čhave! Součást volnočasových kulturních aktivit Nízkoprahového klubu R-Mosty	100.000
Romano jasnica, spolek, Trmice	13. Různobarevný festival	141.398
Romea, o. p. s., Praha	Dokumentace romské kultury a její trvalé zpřístupnění široké veřejnosti v roce 2017	200.000
Společenství Romů na Moravě Romano jekhetaniben pre Morava, Brno	Django Fest 16. ročník	52.000
Stará aréna, Ostrava	KALRS – divadlo utlačovaných	100.000
Výbor pro odškodnění romského holocaustu, Hořice	Kulturní akt při akci - Pietní akt KP Památník Lety 2017	28.000
Vzájemné soužití o. p. s., Ostrava	"Společně za kulturou a poznáním"	6.887
YMCA Brno	Kouzelné housličky	26.400
Začít spolu, z. s., Broumov	Stop předsudkům	50.000
Spolek ProART, Brno	Současný tanec pro Romy a „neromy“ na ProArt Festivalu 2017	40.000
Muzeum romské kultury, s. p. o., Brno	Symboly romské kultury – podpora etnického sebevědomí Romů jako podstatná podmínka úspěšné integrace – prezentace konstant romské kultury, jazyka a národních symbolů	199.000
Celkem		1.647.900
Výběrové dotační řízení na podporu regionálních kulturních tradic		
Předkladatel	Projekt	Dotace v Kč
Martin Fišer, Praha	Antonín Gondolán 75 let MEZI NÁMI	100.000
Výběrové dotační řízení v programu Podpory rozšiřování a přijímání informací v jazycích národnostních menšin		
Předkladatel	Projekt	Dotace v Kč
Demokratická aliance Romů v ČR, Valašské Meziříčí	Kereka/Kruh	1.148.000
Společenství Romů na Moravě, Brno	Romano hangos/Romský hlas	800.000
Romano džaniben, z. s., Praha	Romano džaniben/Romské vědění	443.000
Romea, o. p. s., Praha	Romano vodi/Romská duše	830.000
Celkem		3.221.000
Dotační program Integrovaný systém ochrany movitého kulturního dědictví – preventivní ochrana před nepříznivými vlivy prostředí (ISO/D)		
Předkladatel	Projekt	Dotace v Kč
Muzeum romské kultury, s. p. o., Brno	Vybavení depozitářů a stálých expozic: zásuvkový blok A0/5 zásuvek do depozitáře B5	110.000

Konkurz na podporu rozvoje významných kulturních aktivit církví a náboženských společností		
Předkladatel	Projekt	Dotace v Kč
Náboženská obec Církve československé husitské v Praze 3	Česko-romské ekumenické bohoslužby s dokumentací romských duchovních písní	30.000
Židovská obec v Praze	Výstava fotografií v Jeruzalémské synagoze – Romská duše	20.000
Celkem		50.000
Výběrové dotační řízení pro oblast profesionálního hudebního umění		
Předkladatel	Projekt	Dotace v Kč
Rachot Productions, s. r. o.	Respect world music Festival 2017	1.500.000
Slovo 21, z. s., Praha	Světový romský festival Khamoro 2017	100.000
Celkem		1.600.000
Celkem v programech MK		7.768.900

2 MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ

Usnesením vlády ze dne 11. května 2016 č. 416, k Revizi úkolů vyplývajících z usnesení vlády, týkajících se integrace romské menšiny, vláda uložila ministryni pro místní rozvoj:

a) průběžně zařazovat témata integrace romské menšiny a redukce sociálně vyloučených lokalit mezi významné výzkumy resortu

MMR na základě přijatého výzkumného programu BETA 2 (schválen UV č. 278 v březnu 2016) bude do výzkumných potřeb tohoto programu zařazovat témata výzkumu k dané problematice na základě podnětů útvarů MMR a vyšších samosprávných územních celků. Na základě pozitivních rozhodnutí orgánů TA ČR budou tato témata řešena jako výzkumné projekty MMR.

b) vypracovat v rámci své působnosti a průběžně sledovat opatření, která by rozšířila možnosti bydlení a zmírnila negativní dopady vystěhování, zvláště na nejvíce zranitelné skupiny obyvatelstva

V roce 2017 bylo za oblast bytové politiky ze strany MMR poskytnuto na vznik Vstupních bytů v podprogramu Podporované byty 15.216.600,- Kč na výstavbu celkem 28 bytových jednotek.

c) průběžně s využitím prostředků Evropských strukturálních a investičních fondů a národních nástrojů odstraňovat a zamezovat dalšímu šíření sociálního vyloučení v romských lokalitách

Řídící orgán IROP nevyhlásil v roce 2017 (oproti roku 2016) žádnou výzvu pro sociálně vyloučené lokality. V roce 2016 však ŘO IROP vyhlásil devět výzev ve finančním objemu více než 6,1 mld. Kč (objem dotace z Evropského fondu pro regionální rozvoj) v rámci Prioritní osy 2 – Zkvalitnění veřejných služeb a podmínek života pro obyvatele regionů, které se zaměřují na projekty realizované na území správního obvodu obcí s rozšířenou působností, na jejichž území se nachází sociálně vyloučené lokality (dále jen „SVL“). Velkou část obyvatel v sociálně vyloučených lokalitách tvoří Romové, avšak výzvy IROP v těchto lokalitách nerozlišují mezi etnickou příslušností či jinou příčinou vyloučení ze společenských sítí.

V roce 2017 ŘO IROP plánoval vyhlásit další výzvu na sociální bydlení pro SVL II o celkovém objemu 1,4 mld. Kč dotace z Evropského fondu pro regionální rozvoj. Pro optimální nastavení parametrů výzvy na sociální bydlení pro SVL II byla výzva posunuta a byla vyhlášena až v roce 2018.

d) průběžně podporovat rozvoj inovativních forem sociálního bydlení a otevírat prostor pro výměnu zkušeností

V roce 2017 nebyla zavedena žádná inovativní forma sociálního bydlení. Prostor pro výměnu zkušeností poskytují setkání se zahraničními partnery MMR v oblasti bydlení.

Česká republika je zapojena v rámci Agendy pro města (The Urban Agenda) do partnerství pro bydlení. Aktivně se podílí jak na seminářích a workshopech, které jsou partnery pořádány, tak na jejich výstupech. V roce 2017 se workshopy uskutečnily v Amsterdamu, Ženevě a Glasgow. Zahraniční zkušenosti jak ze starých členských zemí EU, tak ze zemí V4 jsou pak předávány a diskutovány v odboru politiky bydlení MMR. Jedním z výstupů, který byl zpracován v roce 2017, byl draft studie Affordable Housing in Central and Eastern Europe: Identifying and Overcoming Constraints in New Member States.

3 MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU

Usnesením vlády ze dne 11. května 2016 č. 416, k Revizi úkolů vyplývajících z usnesení vlády, týkajících se integrace romské menšiny, vláda uložila ministru průmyslu a obchodu:

a) šířit ve spolupráci s podřízenými organizacemi informace o zákazu diskriminace spotřebitele a důsledně dbát na dodržování zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, zejména § 6 s využitím možnosti ukládání pokut pro ty podnikatele, kteří se dopouštějí diskriminačního jednání vůči osobám náležejícím k romské menšině a to jen na základě jejich etnické příslušnosti,

MPO se průběžně podílí na plnění úkolů vyplývajících z předchozích usnesení vlády a to z roku 1997, které se týká činnosti České obchodní inspekce a dodržování zákona o ochraně spotřebitele a usnesení vlády z roku 2004 zahrnující oblast plnění Závěrečných doporučení Výboru pro odstranění rasové diskriminace ve věci vypracování zákona proti diskriminaci a jeho účinném prosazování, pokračování programů zaměřených na omezení chudoby a v šíření informací o dostupných vnitrostátních opravných prostředcích v případech rasové diskriminace. Zde provádí kontrolní činnost především ČOI. Do kontrolních a dozorových pravomocí ČOI spadá v problematice romské menšiny kontrola, zda ze strany prodávajících nedochází k porušování zákazu diskriminace spotřebitele při prodeji výrobků nebo poskytování služeb, zakotvené v § 6 zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů. Kontroly dodržování ustanovení § 6 zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů, byly na základě plánu projektů ČOI realizovány v průběhu celého roku 2017. V rámci kontrolní akce bylo provedeno celkem 721 kontrol. Porušení zákazu některé z forem diskriminace spotřebitele bylo zjištěno v 8 případech, což představuje 1,11 % z celkového počtu provedených kontrol. Porušení zákazu diskriminace spotřebitele z důvodu rasy, etnického původu či příslušnosti k národnosti, nebylo v roce 2017 zjištěno při žádné z provedených kontrol.

V roce 2017 obdržela ČOI 127 podání spotřebitelů a občanských iniciativ, týkajících se podezření na porušení zákazu diskriminace spotřebitelů při prodeji výrobků nebo poskytování služeb. Z těchto podání se konkrétně podezření na diskriminaci romské menšiny týkala 3 podání. V jednom případě byl podán podnět ke kontrole diskriminace Romů v Nádražní restauraci v České Třebové, kdy údajně odmítli obsloužit občana romské národnosti. Druhý podnět ke kontrole se týkal Dopravního podniku Ostrava, jenž zavedl na linkách MHD asistenty přepravy, kteří měli zajišťovat dodržování tarifní kázně, čistoty a bezpečnosti v prostředcích veřejné dopravy. Podle podatele se však jednalo o diskriminační opatření zaměřené proti Romům a sociálně znevýhodněným osobám. Ve třetím případě šlo o podnět ke kontrole realitní kanceláře v Hradci Králové, kdy se podle podatele, makléřka již při telefonickém hovoru ohledně prohlídky bytu ptala, zda zájemci pracují a zda nejsou Romové. U žádného z výše uvedených podnětů ke kontrole nebyla diskriminace romské menšiny, ani jiné skupiny obyvatelstva prokázána.

Informace o opravných prostředcích v případech rasové diskriminace Romů a postupu podávání stížností jednotlivci jsou šířeny zejména průběžným vydáváním tiskových zpráv sloužících k informování široké spotřebitelské veřejnosti, včetně romské menšiny, o výsledcích kontrolní činnosti ČOI. Individuální informace jsou podávány rovněž v rámci odpovědí na spotřebitelská podání. Na stránkách www.coi.cz je pak k dispozici veřejně přístupný formulář pro podání podnětu či dotazu. ČOI, pokud je to vhodné, rovněž informuje o možnosti obracet se na KVPO, se kterým v oblasti diskriminace spotřebitelů, tedy i romské menšiny, úzce spolupracuje.

Pověřený zástupce MPO se zúčastňuje jednání Rady vlády pro záležitosti romské menšiny, Rady vlády pro národnostní menšiny a spolupracuje na vyžádaných projektech s Agenturou pro sociální začleňování. MPO se také zúčastňuje pietních akcí pořádaných v rámci upomínky na romský holocaust v letech 1939 - 1945. Meziresortní oddělení MPO spolupracuje i s nestátními neziskovými organizacemi zabývajícími se romskou otázkou. Dva pracovníci oddělení meziresortních záležitostí také v rámci prohlubování znalostí o romské problematice absolvovali v roce 2017 vzdělávací program akreditovaný MPSV s názvem Romové a instituce.

b) vytvářet příznivé podmínky pro sociální podnikání a aktivně informovat o pozitivním dopadu rozvoje sociálního podnikání veřejnost

K záležitosti podpory sociálního podnikání je nutno konstatovat, že sociální podniky patří do kategorie malých a zcela výjimečně středních podniků a týká se jich problematika podpory této kategorie podnikatelských subjektů. MPO vytváří příznivé podnikatelské prostředí kontinuálně pro všechny podnikatelské subjekty. Zejména se jedná o cílené podpory pro malé a střední podniky z Operačního programu podnikání a inovace pro konkurenceschopnost, v rámci kterého je do roku 2023 k dispozici bezmála 120 mld. Kč. Podnikatelé mohou využít i další národní podpůrné programy kupříkladu program Záruka 2015 – 2023, ve kterém mohou sociální podnikatelé kromě záruky až do výše 80 % jistiny zaručovaného úvěru získat i finanční příspěvky až do výše 10% zaručovaného úvěru, ne však více jak 500 000,- Kč. Záruky jsou vystavovány Českomoravskou záruční a rozvojovou bankou na úvěry poskytované úvěřujícími bankami zejména na pořízení a rekonstrukci dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku a financování zásob.

Od vyhlášení I. Výzvy (II. Výzva vyhlášena 2/2016) do 30.09.2017 bylo poskytnuto celkem 5851 záruk ve výši 128 mld. Kč, což umožnilo podnikatelům zaručit u komerčních bank úvěry v objemu téměř 18,3 mld. Kč (z toho 19 záruk pro sociální podnikatele ve výši 85 mil. Kč). V roce 2017 program pokračuje II. Výzvou národního programu Záruka 2015 až 2023 (vyhlášena 10/2017), v rámci které mohou MSP získat záruku za bankovní úvěr investičního či provozního charakteru až do výše 20 milionů korun na dobu až 8 let a sociální podnikatelé k zaručovanému úvěru i finanční příspěvek až do výše 500.000 korun. Výše záruky dosahuje až 80 % jistiny zaručovaného úvěru.

Za znevýhodněné skupiny se považují pro účely tohoto programu osoby sociálně vyloučené nebo ohrožené sociálním vyloučením, a to:

- osoby se zdravotním postižením – osoby, jejichž zdravotní postižení představuje určité znevýhodnění ve vztahu k ostatním členům společnosti; definice této cílové skupiny vychází ze zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů nebo z § 67 zákona č. 435/2004 Sb., zákona o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů;
- osoby bez přístřeší – osoby, které v rozhodném období 12 měsíců před podáním žádosti neměly ubytovací možnosti, popř. obývaly nouzová obydlí;
- osoby, které v rozhodném období 3 měsíců před podáním žádosti opustily zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy a pro výkon trestu odnětí svobody;
- osoby pečující o osobu blízkou – osoby, které k datu uzavření pracovní smlouvy pečovaly o osobu blízkou z různých příčin ohroženou sociálním vyloučením;
- osoby se zkušeností se závislostí na návykových látkách – osoby s diagnostikovanou závislostí na návykových látkách, které v rozhodném období 3 měsíců před podáním žádosti úspěšně ukončily minimálně 3 měsíční ambulantní či pobytovou léčbu;
- osoby, které byly v rozhodném období 12 měsíců před podáním žádosti dlouhodobě nezaměstnané, tj. byly déle než 1 rok vedeny v evidenci uchazečů o zaměstnání Úřadu práce ČR;

- další nspecifikované sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené osoby, které byly k datu uzavření pracovní smlouvy uživateli registrované sociální služby podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

4 MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ

Usnesením vlády ze dne 11. května 2016 č. 416, k Revizi úkolů vyplývajících z usnesení vlády, týkajících se integrace romské menšiny, vláda uložila ministryni práce a sociálních věcí:

a) vzdělávat pracovníky Úřadu práce České republiky v oblasti antidiskriminačních opatření,

Problematika rovných příležitostí je součástí vstupního vzdělávání, které absolvují všichni noví zaměstnanci ÚP ČR. Pro tyto účely byl vypracován „Studijní materiál pro nové zaměstnance Úřadu práce České republiky“, jehož součástí je i oblast rovného zacházení a problematika diskriminace. Zaměstnanci ÚP ČR jsou seznámeni s povinností vykonávat veřejnou správu s nejvyšší mírou slušnosti, porozumění a ochoty a bez jakýchkoli předsudků, v souladu se zásadou rovných příležitostí bez ohledu na pohlaví, národnost, náboženství, etnickou příslušnost nebo jiné charakteristiky.

b) podporovat ve spolupráci s ministrem pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu a s využitím prostředků Evropských strukturálních a investičních fondů a národních nástrojů v rámci Úřadu práce České republiky provázat sociální práce s nástroji aktivní politiky zaměstnanosti cílených na příslušníky romské menšiny žijící v podmínkách sociálního vyloučení a podporovat vytváření partnerství mezi orgány územní veřejné správy, úřady práce a neziskovým sektorem, jehož cílem bude provázat poskytování sociálních služeb a služeb zaměstnanosti na lokální úrovni,

MPSV připravilo s účinností od 01.01.2017 Instrukci č. 19 s názvem Minimální standard rozsahu sociální práce na Úřadu práce České republiky v kontextu zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů. Cílem bylo v souladu s názvem Instrukce definovat minimální rozsah sociální práce, která má být v rámci ÚP ČR realizována, včetně spolupráce s dalšími subjekty, zejména sociálními pracovníky obecních úřadů a poskytovateli sociálních služeb.

Dále nejenom za účelem naplnění uvedeného opatření MPSV realizuje projekt *Systémová podpora sociální práce v obcích*, který je zacílen na sociální pracovníky obecních úřadů a ÚP ČR. V rámci tohoto projektu byl v roce 2017 realizován odborný workshop zaměřený přímo na téma dobré praxe spolupráce sociálních pracovníků obecních úřadů a ÚP ČR, ale také v rámci dalších odborných workshopů dochází k propojování sociálních pracovníků veřejné správy, zejména obecních úřadů a ÚP ČR. Dále je v rámci projektu vydávána publikace *Zpravodaj sociální práce*, který je zaměřen na zvyšování informovanosti a odborných kompetencí sociálních pracovníků veřejné správy, zejména pak opět obecních úřadů a ÚP ČR.

Výkon sociální práce realizovaný pověřenými obecními úřady, obecními úřady obcí s rozšířenou působností a krajskými úřady (s výjimkou agendy sociálně-právní ochrany dětí) a zejména jeho dostupnost a kvalita, jsou ze strany MPSV podpořeny také formou dotace, která je účelově vázána a metodicky vymezena primárně na uvedenou podporu personálního zajištění výkonu sociální práce, na rozvoj kvality výkonu sociální práce prostřednictvím dalšího vzdělávání sociálních pracovníků a na podporu dopravy sociálních pracovníků do terénu. Důsledkem dotace byl v období 2015 – 2017 zaznamenán trend postupné optimalizace personálního zajištění výkonu sociální práce v územních samosprávných celcích v řádech desítek osob. V roce 2017 bylo v rámci dotace rozděleno 400 mil Kč.

Žádoucí je upozornit, že jde o úkol stanovený usnesením vlády č. 416 ze dne 11.05.2016, který doznal z hlediska plnění změny spolugestora v důsledku zrušení sekce ministra pro

lidská práva, rovné příležitosti a legislativu na ÚV ČR a převodu výkonu této agendy na Ministerstvo spravedlnosti.

c) podporovat ve spolupráci s hejtmany tvorbu a implementaci regionálních strategií k rozvoji lokálního trhu práce a vytvářet v této oblasti příležitosti pro tvůrce strategie ke sdílení zkušeností a příkladů dobré praxe formou konferencí a zveřejňováním úspěšných projektů,

Krajská samospráva, včetně hejtmánů jako čelních představitelů, je jednou z hlavních složek fungujících lokálních sítí zaměstnanosti, jejichž prostřednictvím dochází k propojení jednotlivých subjektů na trhu práce. Cílem je komplexní a společné řešení problematiky zaměstnanosti, vzájemné předávání zkušeností a know-how. Dílčími úkoly jsou realizace aktivního monitoringu trhu práce, prohlubování spolupráce se zaměstnavateli a iniciativa v oblasti efektivního fungování poradních sborů při ÚP ČR.

d) podporovat ve spolupráci s ministrem pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu šíření informací o sociálním podnikání, podporovat sdílení zkušeností a dobrých praxí v této oblasti,

Šíření informací o sociálním podnikání, podpora sdílení zkušeností a dobrých praxí v této oblasti je MPSV realizováno prostřednictvím projektu *Podpora sociálního podnikání v ČR pokračuje*. Projekt je realizován od 01.12.2016 do 30.11.2021.

Cílem projektu *Podpora sociálního podnikání v ČR pokračuje* je šíření informací o sociálním podnikání prostřednictvím poradenských služeb lokálních konzultantů, expertních poradců a stáží. Zájemci, kteří mají zájem založit nebo rozvíjet sociální podnik, mohou využít bezplatné poradenství lokálních konzultantů a expertů k získání informací potřebných k založení sociálního podniku, nebo aby jejich žádosti o poskytnutí dotace byly kvalitní a řešily opravdové potřeby nejen cílových skupin, ale i spotřebitelů. V rámci projektu je také možné bezplatně absolvovat stáž v sociálním podniku a získat tak praktické informace přímo z chodu fungujícího sociálního podniku. Projekt je dále zaměřen na šíření informací o sociálním podnikání prostřednictvím inovovaného webového portálu <http://www.ceske-socialni-podnikani.cz/>, na kterém jsou zveřejňovány důležité informace v oblasti sociálního podnikání, tematické články či informační videomedailonky.

Samotný projekt je tedy založen na šíření informací o sociálním podnikání mezi širokou veřejností a sdílení dobré praxe prostřednictvím poradců, kteří jsou buď přímo sociální podnikatelé anebo mají se sociálním podnikáním dlouholeté zkušenosti. V rámci poradenství mohou získat zájemci o sociální podnikání obecné informace k založení sociálního podniku, k principům sociálního podnikání, problematice zaměstnávání cílových skupin, nebo mohou využít odborné poradenství např. v oblasti gastropodnikání, marketingu, finančního řízení.

Příkladem dobré praxe z oblasti zaměstnávání romské menšiny je např. Onza a.s., která je městskou sociální firmou v Jirkově zabývající se údržbou zeleně. Dále lze uvést SP Černý Most, kde se jedná o technické služby na území Městské části Prahy 14 a mezi novější pak patří Havířovský sociální podnik s.r.o., který je zaměřen na bourací a stavební práce. Zajímavým počinem je např. i Gypsy MaMa, kde se jedná o módní značku, která kombinuje prvky tradičního romského oděvu se současnými trendy a zároveň sociální podnik, kde se příslušníci romské menšiny podílejí na výrobě, prodeji i navrhování. Vznikají tak udržitelná pracovní místa a otevřený prostor pro osoby, které se chtějí uplatnit ve společnosti a rozvíjet svoji kulturu a tradici. Posledním zajímavým příkladem je profesionální nahrávací studio a hudební kavárna Amaro Records v Brně, které vzniklo pod záštitou IQ Roma servis. Posledním dvěma jmenovaným bylo uděleno prestižní ocenění SozialMarie pro sociálně inovační projekty.

Žádoucí je upozornit, že jde o úkol stanovený usnesením vlády č. 416 ze dne 11.05.2016, který doznal z hlediska plnění změny spolugestora v důsledku zrušení sekce ministra pro

lidská práva, rovné příležitosti a legislativu na ÚV ČR a převodu výkonu této agendy na Ministerstvo spravedlnosti.

V roce 2017 byla v rámci Operačního programu Zaměstnanost vyhlášena 3. výzva pro Koordinovaný přístup č. 03_16_052 na podporu sociálně vyloučených lokalit s alokací ve výši 800 mil. Kč. Výzva je soutěžní a je otevřená do roku 2018. Výzva podporuje obce vybrané Monitorovacím výborem Rady vlády ČR pro záležitosti romské menšiny pro činnost Agentury pro sociální začleňování a to v období do 31.12.2017. Jedná se o tyto obce: Brno, Děčín, Nový Bor, Žďár n/S, Chomutov, Sokolov, Liberec, Most, Postoloprty, Varnsdorf, Vítkov-Budišov, Břeclav, Rumburk-Staré Křečany, Vsetín, Smržovka, Desná, Havlíčkův Brod, Písek, Rotava – Nová Ves, Valašské Meziříčí. Tato výzva oproti předešlým výzvám nepodporuje aktivitu sociálního podnikání, která byla zařazena do nové výzvy. V roce 2017 bylo možné využít pro jmenovanou aktivitu vyhlášenou průběžnou výzvou č.03_16_129 Podpora sociálního podnikání. Výzva je soutěžní a je otevřená do roku 2018 s alokací ve výši 150 mil. Kč.

e) rozvíjet a podporovat realizaci rekvalifikačních programů zaměřených na soukromé podnikání,

Podpora romské menšiny probíhá nadále v soutěžních projektech v rámci investiční priority 1.1 OPZ, které jsou realizovány neziskovými, vzdělávacími a poradenskými organizacemi. Cílem těchto projektů je zvýšit zaměstnanost znevýhodněných cílových skupin a poskytnout jim komplexní podporu při hledání uplatnění na trhu práce. Nejčastějšími aktivitami těchto projektů jsou motivační kurzy, pracovní diagnostika, vzdělávací kurzy a rekvalifikace, poradenství, odborné praxe, místa na zkoušku, zprostředkování zaměstnání a mzdově podporovaná pracovní místa. Kromě projektů zaměřených explicitně na romskou národnostní menšinu se Romové mohou účastnit i projektů zaměřených na některou z jiných cílových skupin, např. na fyzické osoby starší 50 let, osoby do 25 let věku, osoby s nízkou úrovní kvalifikace, dlouhodobě nezaměstnané apod. V roce 2017 bylo v realizaci či vstoupilo do realizace celkem 175 takto zaměřených projektů v rámci 4 soutěžních výzev. Poslední 5. výzva, do které bylo možné předkládat obdobné projekty zaměřené na pomoc romské menšině, byla vyhlášena 27.09.2017 a příjem projektových žádostí končil 04.01.2018.

f) podporovat prostřednictvím Úřadu práce České republiky osvětu k předcházení nelegální práce u příslušníků romské menšiny,

V rámci individuálního i skupinového poradenství jsou uchazeči o zaměstnání, včetně uchazečů o zaměstnání – příslušníků romské menšiny, seznamováni s riziky spojenými s výkonem nelegální práce a na důsledky s tím spojené. V rámci těchto činností úzce spolupracuje zaměstnanec na vyhrazené pozici s útvary zprostředkování, poradenství, trhu práce i útvarem nepojistných sociálních dávek, zejména pak se zaměstnanci zabezpečujícími agendu hmotné nouze.

g) sdílet zkušenosti a příklady dobré praxe formou mediálních kampaní a konferencí v oblasti diverzity na trhu práce,

K realizaci úkolu v roce 2017 nedošlo a bude tak obsahem příští zprávy.

h) dotačně podporovat v rámci svých existujících dotačních programů a s využitím Evropských strukturálních a investičních fondů rozvoj sítě bezplatného dluhového poradenství a vzdělávání sociálních pracovníků a pracovníků v sociálních službách v této oblasti,

MPSV poskytuje v souladu se zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů účelově vázaný dotační titul směřovaný k podpoře výkonu, respektive dostupnosti a kvality, sociální práce realizované pověřenými obecními úřady, obecními úřady obcí s rozšířenou působností a krajskými úřady (s výjimkou agendy sociálně-právní

ochrany dětí), čímž je podpořeno také uvedené opatření, a to vzhledem k tomu, že sociální pracovníci obecních úřadů poskytují sociálně-právní poradenství, které ve vztahu k dluhové problematice osob může mít podobu základního nebo odborného sociálního poradenství.

Ve vztahu k uvedenému lze doplnit, že dostupnost výkonu sociální práce realizovaného obecními úřady je podpořena také v rámci projektu MPSV s názvem Systémová podpora sociální práce v obcích, když projekt spolupracuje s patnácti obcemi, které v rámci samostatné výzvy napojené na systémové projekty MPSV podaly vlastní projekty, jejichž součástí je mimo jiné přijetí vždy dvou nebo čtyř nových sociálních pracovníků (v návaznosti na velikost obce), když náklady na jejich činnost jsou po dobu dvou let hrazeny z projektu. Noví sociální pracovníci byli ve spolupracujících obcích přijati v roce 2017 a jejich roční působení je ze strany obecních úřadů hodnoceno velmi pozitivně, jelikož se významně zvýšila dostupnost a kvalita jimi doposud realizovaných činností sociální práce.

i) podporovat monitoring a evaluaci programu aktivní politiky zaměstnanosti, sledovat do jaké míry reagují na specifické potřeby romských uchazečů o zaměstnání na trhu práce,

Počátkem roku 2017 byla zahájena realizace projektu *Vyhodnocování účinnosti a efektivity realizace APZ*, který je realizován Výzkumným ústavem práce a sociálních věcí. Cílem opatření je poskytnout relevantní informace o účinnosti nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti (APZ) pro jednotlivé skupiny podporovaných osob a zabezpečení průběžných informací o účincích APZ na trh práce. Vyhodnocení nástrojů ve vztahu specificky pouze k příslušníkům romské menšiny však není možné, vzhledem ke struktuře dat získávaných v rámci databází a registrů MPSV. S ohledem na právní úpravu, tj. zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, který definuje údaje získávané od fyzických osob žádajících o zprostředkování zaměstnání ÚP ČR, zabezpečení rovného přístupu k zaměstnání a zákazu jakékoliv diskriminace v procesu zprostředkování zaměstnání a poskytování služeb ÚP ČR, nejsou uchazeči o zaměstnání vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání sledováni na základě etnické příslušnosti. Vyhodnocování efektů APZ se proto soustředí na objektivní ukazatele jakými je věk, vzdělání, zdravotní stav potažmo jiná, objektivně sledovaná znevýhodnění.

j) monitorovat výskyt diskriminace na trhu práce a šířit principy rovného zacházení s romskými uchazeči o zaměstnání na trhu práce,

ÚP ČR v souladu se zákonem č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, zprostředkovává uchazečům o zaměstnání a zájemcům o zaměstnání vhodné zaměstnání definované tímto zákonem. Podle § 38 citovaného zákona krajská pobočka ÚP ČR nenabízí a nezveřejňuje nabídky zaměstnání, které jsou diskriminačního charakteru nebo jsou v rozporu s pracovněprávními a jinými právními předpisy nebo odporují dobrým mravům. Oznámená volná pracovní místa, která splňují definici vhodného zaměstnání podle zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, a která jsou též v souladu s § 38 citovaného zákona, jsou se souhlasem zaměstnavatele zveřejňována, včetně zveřejnění v elektronických médiích.

V souladu s výše uvedeným ustanovením ÚP ČR pečlivě kontroluje požadavky zaměstnavatelů na volná pracovní místa a pro zaměstnavatele realizuje výběrová řízení za účasti zaměstnanců tohoto úřadu mimo jiné z toho důvodu, aby se předcházelo případným diskriminačním projevům při projednávání nabídky vhodného zaměstnání.

k) působit preventivně vůči ztrátě bydlení romských domácností a omezovat využívání substandardních forem bydlení,

MPSV poskytuje v souladu se zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, účelově vázaný dotační titul směřovaný k podpoře výkonu, respektive dostupnosti a kvality, sociální práce realizovaného pověřenými obecními úřady, obecními

úřady obcí s rozšířenou působností a krajskými úřady (s výjimkou agendy sociálně-právní ochrany dětí), čímž je podpořeno také uvedené opatření, a to vzhledem k tomu, že sociální pracovníci obecních úřadů obecně poskytují činnosti sociální práce za účelem podpory sociálního začleňování osob sociálně vyloučených a za účelem preventivních aktivit s cílem předcházet sociálnímu vyloučení osob, včetně prevence v sociálních situacích souvisejících s bydlením.

V roce 2017, konkrétně 21.03.2017, byl Poslanecké sněmovně předložen k projednání Vládní návrh zákona o sociálním bydlení a o příspěvku na bydlení, spolu s Vládním návrhem zákona o změně zákonů v souvislosti s přijetím zákona o sociálním bydlení a o příspěvku na bydlení. V dubnu a v květnu 2017 probíhalo 1. čtení návrhu, a dne 17.05.2017 bylo projednávání tohoto návrhu přerušeno. Projednávání obou návrhů bylo ukončeno s koncem volebního období Poslanecké sněmovny.

l) zvyšovat motivaci zaměstnavatelů k zaměstnávání Romů,

V případě podpory vstupu na trh práce uchazečů o zaměstnání jsou zaměstnavatelé k vytváření pracovních míst pro znevýhodněné osoby motivováni prostřednictvím nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti (APZ), a to dlouhodobě. V rámci nástroje veřejně prospěšné práce (VPP) a společensky účelné pracovní místo vyhrazené (SÚPM) jsou zaměstnavatelům poskytovány finanční příspěvky na mzdu, jestliže do pracovního poměru na základě dohody s ÚP ČR přijmou znevýhodněného uchazeče o zaměstnání. Novelou zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, s účinností od 29.07.2017, došlo v oblasti aktivní politiky zaměstnanosti k prodloužení maximální doby poskytování příspěvku na SÚPM z 12 měsíců na 24 měsíců. Ve vazbě na uvedenou legislativní změnu vydalo MPSV metodický pokyn pro ÚP ČR definující cílovou skupinu uchazečů o zaměstnání, kteří mohou být umísťováni na SÚPM na maximální dobu 24 měsíců. Při definici cílové skupiny uchazečů o zaměstnání bylo přihlíženo ke struktuře uchazečů o zaměstnání vedených v evidenci uchazečů o zaměstnání, k jejich charakteristikám a handicapům majícím vliv na jejich umístění na trh práce. Při nastavení metodiky bylo cílem, aby příspěvky na SÚPM na maximální dobu 24 měsíců byly poskytovány na uchazeče o zaměstnání, kteří jsou nejvíce vzdáleni od trhu práce a které je nutné primárně podpořit jako nejvíce znevýhodněnou skupinu uchazečů o zaměstnání. Poskytování příspěvku na vyhrazení jednoho SÚPM na maximální dobu 24 měsíců je realizováno u uchazečů o zaměstnání, kteří jsou vedeni v evidenci uchazečů o zaměstnání déle než 24 měsíců, u osob s nízkou nebo žádnou kvalifikací a u osob, které jsou ohroženy sociálním vyloučením nebo jsou sociálně vyloučené (např. osoby ze sociokulturně znevýhodněného prostředí, osoby po ukončení výkonu trestu odnětí svobody). Nástroje APZ nelze, z důvodu zachování rovného přístupu na trh práce pro všechny uchazeče o zaměstnání s objektivními bariérami při pracovním uplatnění, poskytovat pouze cíleně na základě příslušnosti k etnické skupině, ale jsou poskytovány s cílem eliminovat objektivní překážky bránící uchazečům o zaměstnání v participaci na trhu práce. Jedná se zejména o nízké vzdělání, předdůchodový věk, dlouhodobou nezaměstnanost spojenou se ztrátou pracovních návyků, absence těchto návyků z důvodů žádné či nízké pracovní zkušenosti, péče o dítě. Pozornost je však věnována i jiným znevýhodněním sociální povahy, podporovány jsou proto i osoby s jinými, statisticky těžce zachytitelnými znevýhodněními – sociální vyloučení, bezdomovectví, sociálně patologické jevy a v neposlední řadě rovněž osoby příslušející k jinému sociokulturnímu prostředí, jestliže je zjevné, že podporu na trhu práce potřebují a nemohou si nalézt pracovní uplatnění bez příslušné intervence.

m) podporovat zaměstnavatele zaměstnávající dlouhodobě nezaměstnané,

viz bod l)

n) spolupracovat s vedoucím Úřadu vlády při poskytování metodické pomoci krajským koordinátorům pro záležitosti romské menšiny a jejich prostřednictvím pracovníkům

obecních úřadů obcí s rozšířenou působností pověřených výkonem agendy integrace romské menšiny ve správním obvodu.

Zástupce MPSV se pravidelně účastní Výboru pro spolupráci se samosprávami Rady vlády pro záležitosti romské menšiny a s ÚV ČR, resp. se sekretariátem Rady vlády pro záležitosti romské menšiny spolupracuje aktivně a intenzivně. V roce 2017 bylo MPSV zastoupeno také na setkání s krajskými romskými koordinátory na ÚV ČR, kde byla mimo jiné probírána otázka sběru etnických dat.

5 MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Usnesením vlády ze dne 11. května 2016 č. 416, k Revizi úkolů vyplývajících z usnesení vlády, týkajících se integrace romské menšiny, vláda uložila ministryni školství, mládeže a tělovýchovy:

a) průběžně zařazovat mezi významné výzkumy resortu výzkumy a analýzy ve vztahu k romské menšině v oblasti rovného přístupu ke vzdělávání a předmět a cíle výzkumů a analýz konzultovat s Radou vlády pro záležitosti romské menšiny,

ČŠI důsledně šetří stížnosti, které v této oblasti obdrží, při inspekční činnosti se vždy zaměřuje na oblast rovného přístupu ke vzdělávání (oblast 6 dle modelu tzv. kvalitní školy) pro všechny žáky, důsledně sleduje zásadu nediskriminace apod.

V rámci realizace projektu *Komplexní systém hodnocení* pak mimo jiné vytváří metody, postupy a nástroje pro monitorování spravedlivosti vzdělávání a pro zjišťování socioekonomických aspektů vzdělávání a jejich zohledňování při hodnocení kvality a efektivity počátečního vzdělávání.

b) vymezit do roku 2019 činnost a odbornou kvalifikaci sociálního pedagoga, stanovit standard vzdělávání pro sociálního pedagoga a ukotvit tuto pozici v zákonu o pedagogických pracovnících a zajistit jejich financování,

Sociální pedagog byl v návrhu novely zákona o pedagogických pracovnících, který v roce 2017 nebyl schválen Parlamentem ČR.

Tam, kde dané odborné činnosti nemohou zajistit pracovníci školního poradenského pracoviště, může být sociální pedagog zaměstnán jako odborný, nepedagogický pracovník (např. ve školských poradenských zařízeních nebo v dětských domovech pracují jako nepedagogičtí pracovníci sociální pracovníci).

Sociální pedagog je jednou ze šablon ve výzvách na zjednodušené projekty z OP VVV:

1) Podpora škol formou zjednodušeného vykazování – Šablony pro MŠ a ZŠ I

2) Podpora škol formou zjednodušeného vykazování – Šablony pro SŠ a VOŠ I

Další možná podpora sociálního pedagoga byla ve výzvě Inkluzivní vzdělávání, v tématu II. Prevence školní neúspěšnosti, aktivitě č. 2 Podpora školních poradenských pracovišť, podaktivita Odborní pracovníci ve školách. V této podaktivitě si žadatel/příjemce mohl vybrat jednu z uvedených pozic – školní psycholog, školní speciální pedagog nebo sociální pedagog.

c) koordinovat průběžně ve spolupráci s ministryní práce a sociálních věcí a ministrem zdravotnictví činnost jednotlivých institucí, které o děti pečují (sociálně-právní ochrana dítěte, zdravotnická zařízení, pedagogicko-psychologické poradenství) ve sjednoceném systému, aby bylo dosaženo šance vytvářet společně sociální a pedagogicko-psychologické intervence problémů dětí z rizikového prostředí, dětí ze sociálně znevýhodněného prostředí a dětí s odlišným kulturním zázemím,

MŠMT se podílí na spolupráci v meziresortních skupinách, které se věnují tématům péče o ohrožené děti. V roce 2018 bude iniciovat sestavení pracovní skupiny z pracovníků jednotlivých resortů a bude se zabývat otázkami spolupráce v péči o ohrožené děti.

d) průběžně realizovat opatření a programy v oblasti předškolního vzdělávání se zaměřením na zamezení segregace romských dětí v mateřských školách nebo v přípravných třídách základní školy,

Vzdělávací semináře

V roce 2017 NIDV ve spolupráci s MŠMT v souvislosti s novelou školského zákona a vyhlášky o předškolním vzdělávání realizoval vzdělávací semináře. Semináře se uskutečnily ve všech krajích České republiky a byly určeny ředitelům a vedoucím pracovníkům mateřských škol. Jejich cílem bylo vysvětlit aktuální změny v předškolním vzdělávání, které byly provedeny výše uvedenými novelizacemi právních předpisů.

Změny v organizaci předškolního vzdělávání

Úpravy rozsahu povinného předškolního vzdělávání nabyly účinnosti dne 01.01.2017. NÚV prostřednictvím resortního úkolu sledoval změny v organizaci předškolního vzdělávání vycházející z § 34 školského zákona. Předmětem sledování bylo hodnocení náročnosti vzdělávání v mateřské škole, podpora mateřských škol pedagogicko-psychologickými poradnami se zaměřením na děti se speciálními vzdělávacími potřebami. Pozornost byla věnována změnám v povinné předškolní docházce, změnám v procesech zápisů k povinné školní docházce, roli přípravné třídy a roli odkladů a odložených odkladů školní docházky.

Rozvoj výukových kapacit mateřských a základních škol zřizovaných územně samosprávnými celky:

Z programu 133 310 Rozvoj výukových kapacit mateřských a základních škol zřizovaných územně samosprávnými celky bylo, mimo akcí zaměřených na podporu kapacit základních škol, v období 2014 – 2017 registrováno na podporu kapacit mateřských škol celkem 53 akcí v celkové výši dotace 421,910 mil. Kč. Realizací 53 akcí vzniklo 73 nových tříd mateřských škol s navýšením rejstříkové kapacity pro 1 751 dětí.

Místní akční plány

Výzva v OP VVV na podporu vzniku Místních akčních plánů rozvoje vzdělávání byla vyhlášena v září 2015 a ukončena 31. prosince 2016. Vyjma dvou městských částí Hlavního města Prahy jsou Místní akční plány zpracovávány na celém území ČR. Tvorba plánů probíhá participativním způsobem a jsou do ní zapojeni i rodiče dětí a žáků. V každém MAP musí být povinně zpracovány aktivity na podporu předškolního vzdělávání a podpory dětí a žáků ohrožených školním neúspěchem. V roce 2017 byla vyhlášena výzva Místní akční plány rozvoje vzdělávání II, která navazuje na dosažené cíle MAP I. V rámci implementace MAP je pak jedním z povinně-volitelných témat i orientace na předškolní vzdělávání a péči ve smyslu dostupnosti, inkluze a kvality.

Opatření je dále podpořeno specificky z výzev vyhledávaných pro území zapojené v Koordinovaném přístupu pro sociálně vyloučené lokality, které spolupracují s Agenturou pro sociální začleňování.

e) průběžně spolupracovat s vedoucím Úřadu vlády při poskytování metodické pomoci krajským koordinátorům pro záležitosti romské menšiny a jejich prostřednictvím pracovníkům obecních úřadů obcí s rozšířenou působností pověřených výkonem agendy integrace romské menšiny ve správním obvodu,

MŠMT dlouhodobě spolupracuje s ÚV ČR při poskytování metodické pomoci krajským koordinátorům pro záležitosti romské menšiny, zúčastňuje se různých seminářů, kde informuje vždy o aktuální problematice v oblasti vzdělávání. MŠMT průběžně spolupracuje s krajskými

koordinátory pro romské záležitosti jako např. v rámci hodnocení projektů dotačního programu na podporu integrace romské menšiny.

f) průběžně podporovat a rozvíjet další formy alternativních způsobů náhradní výchovy tak, aby děti vyrůstaly v přirozeném rodinném prostředí a podporovat užší spolupráci pracovníků ústavní péče s rodinou a orgány sociálně právní ochrany dětí při jejich návratu do původních rodin,

Umístění dítěte do ústavní péče je považováno jako jedno z posledních možností náhradní formy péče. Děti jsou do zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy a preventivně výchovné péče umísťovány na základě návrhu OSPOD a soudního rozhodnutí o nařízeném předběžném opatření, ústavní výchově či uložené ochranné výchově.

Cílem ústavní výchovy je pak návrat dítěte zpět do původní rodiny, popř. do náhradní rodinné péče a jeho opětovné zařazení do běžného vzdělávacího procesu. Sekundárním cílem je pak práce se samotným dítětem vedoucí k jeho duševní rovnováze a zdárnému zdravotnímu i duševnímu zdraví.

Umístění dítěte do zařízení musí být na nezbytně dlouhou dobu a současně musí být realizována odborná práce s rodinou. Hlavními cíli koncepčních změn MŠMT je vytvoření moderního, efektivního a dostupného systému zajišťujícího profesionální péči o klienty, posílení preventivně výchovné péče se záměrem zamezit rozvoji rizikového chování dětí a usilování o úspěšný návrat dítěte zpět do rodiny.

Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních, umožňuje také ve spolupráci s rodinou dítěte péči ambulantní, tj. poskytování speciálně pedagogické a psychologické péče v rodinném prostředí dítěte, a to pracovníky zařízení. Zařízení současně spolupracují s OSPOD na plnění programů rozvoje osobnosti jednotlivých dětí (PROD – nastavení postupných kroků za aktivní účasti dítěte a jeho rodiny).

g) každoročně rozvíjet a finančně podporovat realizaci dotačního programu pro nestátní neziskové organizace k podpoře školního stravování žáků základních škol,

MŠMT v roce 2017 vyčlenilo 30 milionů korun na školní obědy pro sociálně znevýhodněné děti. Příjemci dotačního programu byly 3 neziskové organizace, které zajistily školní obědy žákům základních škol, jejichž rodiče nemají na obědy peníze. Stále více totiž přibývá rodin, které se ocitají v tíživé životní situaci a školní obědy si nemůžou dovolit platit.

Podpořené organizace:

1) SPOLEČNĚ – JEKHETANE, o.p.s. – 711.184 Kč

2) Drab Foundation, nadační fond – 3.720.000 Kč

3) Women for Women, o.p.s. – 25.568.816 Kč

V roce 2017 bylo zapojeno již 1 155 škol a díky podpoře MŠMT mohlo chodit na obědy 6 701 žáků. Průměrná cena za obědy byla přitom pro jednoho žáka necelých 374 korun na měsíc.

Zájemci z řad žáků a škol se mohou hlásit do programu prostřednictvím neziskových organizací, přičemž školy mohou čerpat finanční prostředky v průběhu celého školního roku mimo prázdnin.

V roce 2017 již byla zachována kontinuita čerpání těchto finančních prostředků po prvním roce vyhlášení dotačního programu a podařilo se sladit čerpání dotace s průběhem školního roku.

Z výše uvedených informací vyplývá, že podpora školního stravování pro žáky je zcela nezbytným doplňkem v celém systému školní docházky. Stále existují názory, že se v podstatě jedná o sociální službu a ministerstvo tímto krokem zasahuje do gesce MPSV. Jak již bylo uvedeno, ze systému MPSV jsou vyloučeni žáci, jež pocházejí často z neúplných rodin nebo rodin s nízkým stupněm vzdělání, rodina sice není v hmotné nouzi, přesto však rodič přes veškeré své úsilí vynaložené na zabezpečení všech základních potřeb (náklady na bydlení, potraviny, základní spotřební zboží apod.) není schopen pokrýt další potřebné výdaje. Tyto rodiny projevují snahu zvýšit si příjem vlastním přičiněním, ale z objektivních důvodů již do systému MPSV nespádají a nemají tedy možnost dosáhnout na uvedenou dávku. Další problém spočívá v lokálním omezení systému MPSV, kdy potřebným žákům nejsou hrazeny obědy ve všech krajích. V některých případech přetrvává i nechuť samotných rodin k tomu, aby se aktivně zapojily a řešily otázku školního stravování svých dětí.

Dotační program MŠMT tedy díky zapojení neziskových organizací umožňuje poskytnutí pomoci žákům z celé republiky a svým zaměřením doplňuje možnost podpory ze strany MPSV. Tato pomoc je zcela jednoznačně cílena na konkrétního žáka, kterého vytipuje škola a následně osloví některou z podpořených NNO. Služba je i částečně anonymní, což eliminuje sociální stigmatizaci podpořených žáků ve škole. U mladších žáků se pomocí podpory vytvářejí pravidelné stravovací návyky, odpadají krátkodobé absence a zlepšuje se tak jejich docházka. Zároveň dochází ke zlepšení jejich výkonnosti a koncentrace při vyučování a tím i ke zlepšování prospěchu. Zdokonaluje se kvalita domácí přípravy podpořených žáků, kteří projevují větší zájem o výuku, jsou zdravější a fyzicky aktivnější. Další pozitivní dopad se projevuje v rámci sociálních vazeb podpořených žáků, kteří se dokáží lépe zapojit do kolektivu, mají s ostatními spolužáky více společných prožitků a v některých případech mizí i agresivita, která byla často způsobena pocitem vyloučení a vlastní méněcennosti.

h) průběžně intenzivně monitorovat prostřednictvím České školní inspekce situaci romských dětí, žáků a studentů na všech úrovních vzdělávací soustavy a identifikovat pochybení škol a školských poradenských zařízení ve vztahu k této cílové skupině, prostřednictvím nápravných opatření zajistit ochranu práva na vzdělávání bez diskriminace a za účelem odstranění těchto pochybení zajišťovat antidiskriminační školení a metodickou podporu pracovníků škol a školských poradenských zařízení,

ČŠI důsledně šetří stížnosti, které v této oblasti obdrží, při inspekční činnosti se vždy zaměřujeme na oblast rovného přístupu ke vzdělávání (oblast 6 dle modelu tzv. kvalitní školy) pro všechny žáky, důsledně sleduje zásadu nediskriminace apod.

i) průběžně zavádět mechanismy pro přístup romských dětí k předškolnímu vzdělávání,

V rámci výzev OP VVV – Inkluzivní vzdělávání a dále výzev orientovaných na KPSVL je umožněno organizovat neformální předškolní vzdělávání, tzv. neformální předškolní centra. Jejich cílem je připravit děti ze znevýhodněného prostředí na vstup do mateřských škol hlavního vzdělávacího proudu a podpořit jejich úspěšnost v dalším vzdělávání.

j) průběžně projednávat s reprezentací vysokých škol možnosti uzpůsobení vzdělávacích programů fakult vzdělávajících učitele s jasným zřetelem na průřezové téma inkluzivního vzdělávání a multikulturality s ohledem na další vzdělávání vysokoškolských pedagogů fakult vzdělávajících učitele.

V Rámcové koncepci přípravného vzdělávání učitelů základních a středních škol č.j. MSMT-47339/2015-1 se k tomuto tématu uvádí: „Oborové předměty jsou odvozovány od obsahových oblastí oboru. Jejich vymezení je v kompetenci vysokých škol a fakult, nicméně má být vedeno respektem k charakteru učitelské přípravy a ke kurikulu příslušného typu a stupně školy.

6 MINISTERSTVO VNITRA

Usnesením vlády ze dne 11. května 2016 č. 416, k Revizi úkolů vyplývajících z usnesení vlády, týkajících se integrace romské menšiny, vláda uložila ministru vnitra:

a) zařazovat témata integrace romské menšiny mezi významné výzkumy resortu,

Ve vybraných sociálně vyloučených lokalitách bylo v průběhu roku 2017 uskutečňováno rozsáhlé výzkumné šetření v rámci výzkumu s názvem „Bezpečnostní rizika sociálně vyloučených lokalit: Vytváření znalostí a nástrojů pro management a prevenci kriminality“, podpořené Programem bezpečnostního výzkumu České republiky v letech 2015-2020 (BV III/1-VS), který administruje MV. Výzkum realizuje západočeská univerzita (ZPČU) a základním výstupem bude metodika pro přípravu bezpečnostně-preventivních opatření na obcích a možnost softwarového řešení. Dne 27.07.2017 se v Nečtinách u Plzně uskutečnil seminář s prezentací dílčích výsledků včetně paralelně konaných expertních workshopů se zaměřením na sdílení zkušeností a příkladů dobré praxe ve vztahu k sociálně vyloučeným lokalitám. Dále se v rámci tohoto projektu uskutečnila v říjnu a listopadu dvě jednání pracovní skupiny pro přípravu metodiky bezpečnostně-preventivních opatření na obcích, jejímiž členy jsou také zástupci odboru prevence kriminality MV. Další jednání proběhla a jsou naplánována i v roce 2018. MV se podílí na odborných výstupech a výslednou metodiku by mělo certifikovat.

b) působit na základě poznatků z výkonu dozoru nad vydáváním a obsahem obecně závazných vyhlášek územních samosprávných celků a usnesení, rozhodnutí a jiných opatření jejich orgánů preventivně formou doporučení pro obce a kraje s cílem předcházet diskriminačním praktikám, například v oblasti přístupu k obecnímu bytovému fondu nebo v oblasti veřejného pořádku,

Odbor veřejné správy, dozoru a kontroly MV vykonává dle příslušných ustanovení zákonů o územních samosprávných celcích dozor nad vydáváním a obsahem obecně závazných vyhlášek územních samosprávných celků a usnesení, rozhodnutí a jiných opatření jejich orgánů jen v jejich samostatné působnosti a z hlediska jejich zákonnosti.

V souvislosti s Akčním plánem Strategie boje proti sociálnímu vyloučení provádí od roku 2016 odbor veřejné správy, dozoru a kontroly MV posuzování pravidel pro přidělování obecních bytů. Pravidla pro přidělování obecních bytů, zjištěná v rámci kontrolní činnosti Ministerstva vnitra, jsou posuzována po obsahové stránce z pohledu případné diskriminace a možnosti omezení přístupu k bytům. Důležitým aspektem celé problematiky je skutečnost, že obce nemají povinnost vydat pravidla pro přidělování obecních bytů. V roce 2017 bylo provedeno 116 kontrol samostatné působnosti obcí, při nichž byla zjištěna pravidla pro přidělování bytů ve vlastnictví obce u 16 obcí. Jedna obec zaslala dobrovolně návrh pravidel pro přidělování bytů a zásad pro přidělování bytů zvláštního určení ke kontrole ještě před jejich schválením.

Některé obce mají dvoje i troje pravidla pro přidělování obecních bytů, kdy se jedná např. o obecná bytová pravidla, o pravidla pro přidělování bytů zvláštního určení a pravidla pro přidělování rodinných domů. Při posuzování zákonnosti pravidel byl zjištěn jejich rozpor se zákonem v 10 případech. V 7 případech došlo ze strany obcí k dobrovolnému zjednáání nápravy (ve 3 případech obec zrušila pravidla pro přidělování bytů bez náhrady). Zbývající případy jsou v současnosti v řešení.

V případě konstatování rozporu pravidel pro přidělování bytů ve vlastnictví obce se zákonem je obcím ze strany MV poskytována metodická pomoc, a to jak při aktualizaci těchto pravidel nebo při tvorbě zcela nových pravidel. Ani v jednom případě nebylo zjištěno, že by obce přistupovaly k diskriminaci žadatelů o byt na základě národnosti či rasy. Nejčastěji obce ve svých pravidlech znemožňují žadateli o přidělení obecního bytu zařazení na seznam uchazečů,

- pokud není občanem České republiky – tato podmínka odporuje čl. 39 Smlouvy o založení Evropského společenství, který upravuje volný pohyb pracovníků uvnitř Evropského společenství, vč. požívání všech práv a výhod,
- pokud se stane dlužníkem vůči obci – tato plošně formulovaná podmínka může být diskriminační, protože žadatel může tyto dluhy obci řádně splácet nebo se domáhat u soudu jejich neexistence,
- tím, že pro bytovou komisi nebo organizační článek obecního úřadu stanoví kompetenci vyřazovat žádosti ze seznamů žadatelů o byt; pokud obecní byt přiděluje např. rada obce nebo její starosta, může žádosti ze seznamu o přidělení obecního bytu vyřazovat zase pouze rada obce nebo starosta.

Plošně stanovené podmínky, jejichž nesplnění má za následek nezařazení žádosti na seznam žadatelů o byt, tedy i jejich řádné projednání, jsou v případě občanů obce, vlastníků nemovitostí na území obce a trvale žijících cizinců na území obce v rozporu s § 16 a § 17 zákona o obcích. Obcím je tedy doporučováno, aby stanovovaly co nejméně plošných podmínek a veškeré podané žádosti posuzovaly individuálně.

Základní pravidla pro rovný, tedy nediskriminační přístup k bytovému fondu obcí jsou uvedena v Doporučení pro obce a města pro předcházení tvorby a rozšiřování sociálně vyloučených lokalit se zdůrazněním na zajištění potřeby bydlení, která jsou mj. zveřejněna na webových stránkách VOP.

Tato doporučení srozumitelnou formou poskytují základní informace, které jistě využijí mnohé obce při přípravě pravidel přístupu obyvatel k obecnímu bytovému fondu. V jiných případech se pracovníci MV nesetkali s obecně závaznou vyhláškou či jiným aktem obce, kterými by výslovně a konkrétním způsobem dopadal na osoby sociálně vyloučené či osoby, jimž sociální vyloučení hrozí.

V rámci zajištění a podpory vzájemné spolupráce aktérů veřejné správy a ostatních subjektů odbor veřejné správy, dozoru a kontroly MV v roce 2017 připravil a distribuoval obcím metodická doporučení k tvorbě obecně závazných vyhlášek č. 5 – Tvorba obecně závazných vyhlášek (práva a povinnosti obcí v oblasti regulace hazardních her), č. 6 - Tvorba obecně závazných vyhlášek (stanovení školských obvodů spádových mateřských a základních škol) a č. 7 Metodické doporučení k postupu obce v případě konání akce typu technoparty. Tato metodická doporučení zpracovaná v součinnosti s ostatními ministerstvy a KVOP se věnují nejen problematice tvorby obecně závazných vyhlášek, ale obsahují i podrobné informace o problematice patologického hráčství, segregaci ve školství či zajišťování veřejného pořádku.

V průběhu roku 2017 se zástupce MV zúčastnil jednání Výboru pro spolupráci se samosprávami Rady vlády pro záležitosti romské menšiny, v rámci kterých byla řešena mimo jiné problematika dopadů novely zákona o příspěvcích v hmotné nouzi, příprava metodiky k vydání opatření obecné povahy, ale rovněž i fungování jednotlivých resortů ve vztahu ke Strategii sociálního začleňování 2014 – 2020 či aktivity realizované Agenturou pro sociální začleňování v oblasti systémových opatření a v jednotlivých regionech.

c) zařazovat do vybraných vzdělávacích programů pro úředníky územních samosprávných celků téma antidiskriminačního přístupu k občanům, zavádění principů dobré správy do praxe a multikulturní výchovy,

Témata antidiskriminačního přístupu k občanům, zavádění principů dobré správy do praxe a multikulturní výchovy je akcentováno ve všech kurzech Institutu pro veřejnou správu Praha, který je průběžně zařazuje do vybraných vzdělávacích programů pro úředníky územních samosprávných celků. Téma zavádění principů dobré správy do praxe je nedílnou součástí volného cyklu kurzů průběžného a prohlubujícího vzdělávání „Správní řízení v praxi“.

d) začleňovat poznatky a praktické zkušenosti koordinátorů pro záležitosti romské menšiny a romských poradců a poskytovatelů sociálních služeb příslušníkům romské

menšiny do celoživotního vzdělávání příslušníků a zaměstnanců Policie České republiky.

MV v roce 2017 iniciovalo pracovní setkání styčných důstojníků pro menšiny a krajských koordinátorů pro romské záležitosti. Dvoudenní pracovní setkání se uskutečnilo v březnu 2017 v ZSMV Hotel v Kašperských Horách za účasti zástupců Kanceláře Rady vlády pro záležitosti romské menšiny, Agentury pro sociální začleňování, zástupců měst a krajů a zástupců Policie ČR. Cílem bylo prohloubení stávající spolupráce, výměna dobré praxe a aktuálních informací z krajů.

V průběhu roku 2017 pořádal odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality Ministerstva vnitra ve spolupráci s Ředitelstvím policie pořádkové služby PP ČR dvě celorepubliková pracovní setkání pro styčné důstojníky pro menšiny a členy jejich pracovních skupin. Celkově se obou setkání zúčastnilo více jak 180 policistů. Cílem těchto setkání je prohlubování znalostí a vědomostí z oblasti problematiky integrace menšin, zohlednění aktuálních trendů pro práci policie s menšinami, práce s předsudky a předávání dobré praxe.

7 MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ

Usnesením vlády ze dne 11. května 2016 č. 416, k Revizi úkolů vyplývajících z usnesení vlády, týkajících se integrace romské menšiny, vláda uložila ministru zdravotnictví:

a) hledat ve spolupráci s ministryní práce a sociálních věcí systémové řešení k zakotvení a rozšíření působnosti zdravotně sociálních pomocníků, a to zejména v sociálně vyloučených lokalitách

MZ podporuje v rámci Strategie boje proti sociálnímu vyloučení na období let 2016-2020 přípravu a realizaci pilotního projektu s cílem ověřit zavedení pozice asistent podpory zdraví v sociálně vyloučených lokalitách (realizuje Agentura pro sociální začlenění a MPSV) včetně vyhodnocení pilotního projektu a vytvoření analýzy potřebnosti této pozice.

MZ a MPSV jednájí společně v rámci Meziresortní pracovní skupiny k řešení problematiky sociálně zdravotního pomezí. Jednání se týkají i předložení dalšího návrhu změnového zákona upravujícího zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování, v platném znění (zákon o zdravotních službách) a především předložení zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách ke schválení (předpoklad předložení 2018). Shoda nad problematiky oblastmi by měla vyjasnit kompetence obou resortů v otázce zajišťování některých specifických druhů podpory (např. zdravotně sociálního pomocníka).

b) informovat Radu vlády pro záležitosti romské menšiny o dotačních programech vyhlašovaných Ministerstvem zdravotnictví

Informace ohledně dotačních programů vyhlašovaných MZ byly zaslány na sekretariát ÚV ČR a vedoucímu Oddělení Rady vlády pro záležitosti romské menšiny a sekretariátu Rady vlády pro národnostní menšiny. V zaslaném materiálu byl uveden termín a webová stránka, kde bylo možné nalézt podrobnosti ohledně vyhlašovaných dotačních programů a metodiky pro podávání projektů, které jsou MZ vyhlašovány.

c) informovat v rámci postgraduálního vzdělávání zdravotnických pracovníků akreditovaná pracoviště o možnosti využít při výuce legislativy a etiky podklady týkající se problematiky vztahu mezi zdravotnickými pracovníky a pacienty ze sociálně vyloučeného prostředí, zajišťované a shromažďované Radou vlády pro záležitosti romské menšiny, a tyto podklady případně využít k aktualizaci studijních programů.

V rámci vzdělávacích programů všech oborů specializačního vzdělávání lékařů zubních lékařů a farmaceutů byl zaveden povinný kurz „Základy zdravotnické legislativy, etiky a komunikace“, v jehož rámci jsou tito zdravotníci edukováni pro komunikaci a jednání s pacientem. Tento kurz zahrnuje získávání znalostí a dovedností pro práci se všemi pacienty, a to včetně národnostních menšin, cizinců, pacientů ze sociálně vyloučených lokalit, apod.

Oblast vzdělávání nelékařských pracovníků:

V rámci kvalifikačního vzdělávání v oboru Všeobecná sestra je nedílnou součástí studia:

- Předmět Multikulturní ošetřovatelství. Předmět se zabývá kulturou minoritních skupin. Zdůrazňuje transkulturní přístup sestry v ošetřovatelském procesu.
- Předmět Komunitní péče, který je koncipován jako teoreticko-praktický. Zaměřuje se na zdraví lidí v komunitě. Naučí se ošetřování pacientů/klientů ve vlastních sociálních podmínkách.
- Předmět Komunikace, tento předmět je koncipován jako teoreticko-praktický. Učí zásadám a dovednostem adekvátní komunikace nejen s pacienty, ale i se spolupracovníky, s rodinnými příslušníky pacientů a dalšími osobami.

V rámci postgraduálního vzdělávání jsou nelékařští zdravotničtí pracovníci edukováni v programech specializačního vzdělávání, které jsou tvořeny základním a odborným modulem. Základní modul obsahuje témata z oblasti pedagogiky a andragogiky, filozofie a etiky, řízení ošetrovatelské péče apod. Obsahuje následující konkrétní předměty:

- „Interpersonální dovednosti specialisty“ – naplní jsou interpersonální dovednosti s ohledem na pacienta a sociální prostředí, podpůrné techniky ke zvládnutí pracovní zátěže a komunikace s agresivním pacientem, komunikaci se zvláštními skupinami pacientů, etickému přístupu k pacientům a jejich blízkým s ohledem na věk a charakter onemocnění, techniky k identifikaci faktorů ovlivňujících kvalitu života pacientů.
- „Edukace“ – naplní je mimo jiné vztah mezi zdravotnickými pracovníky a pacienty ze sociálně vyloučeného prostředí, specifika edukace u dětí, seniorů, cizinců a zvláštních skupin nemocných.

Pro získání zvláštní odborné způsobilosti pro úzce vymezené činnosti, které prohlubují získanou odbornou, nebo specializovanou způsobilost je možné absolvovat certifikovaný kurz. Například certifikovaný kurz: Edukační činnost sestry v podpoře zdraví. Kurz je koncipován jako teoreticko-praktický. Student získá znalosti z oblasti pedagogiky a didaktiky, tak aby je mohl efektivně využívat v edukaci klientů v podpoře zdraví a prevenci nemocí u komunity či jednotlivce napříč majoritní i minoritní komunitou.

MZ informuje na svých webových stránkách v rámci náplně výše uvedených kurzů o možnosti využít při přednášce klíčové dokumenty a podklady.

V současné době nejsou plánovány změny ve vzdělávání nelékařských povolání, jsou zde možnosti nabídky nových kurzů a vzdělávání v oblasti osvěty zdravotnických pracovníků v širokém spektru témat.

V rámci celoživotního vzdělávání nelékařských zdravotnických pracovníků je navržena nová vzdělávací akce na téma Minoritní skupiny. Náplní kurzu budou specifika minoritních skupin, kulturní a společenské odlišnosti, zdravotní a sociální aspekty minorit, fenomén migrace, přistěhovalci, jazyková bariéra. V současné době je vzdělávací akce v přípravné fázi.

8 MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

Usnesením vlády ze dne 11. května 2016 č. 416, k Revizi úkolů vyplývajících z usnesení vlády, týkajících se integrace romské menšiny, vláda uložila ministru zemědělství:

a) Ve spolupráci s ministryní práce a sociálních věcí, s představiteli romských organizací nacházet možnosti pro využití firem zaměstnávajících romské občany při zadávání zakázek v rámci působnosti jejich resortů

Zaměstnávání romských občanů se v resortu zemědělství uskutečňuje např. způsobem společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek, při jejichž plnění musí vybraný zhotovitel uplatnit určitý počet osob z řad dlouhodobě nezaměstnaných nebo přímým zadáváním zakázek menšího rozsahu romským firmám.

Zadávat zakázky subjektům zaměstnávajícím Romy se v roce 2017 dařilo státnímu podniku Povodí Moravy. Celkem devět akcí na údržbu vodních toků, obnovu nátěrů, opravy vodních staveb a odstraňování vodního rostlinstva, zrealizovaly přímo romské spolky. Hodnota zakázek převyšuje 1 milion Kč.

Státní podnik Povodí Ohře v roce 2017 pokračoval ve spolupráci s Celostátní asociací sociálně zodpovědných romských spolků a podnikatelů v ČR, z.s. Při vyhlašování veřejných zakázek akcí charakteru drobných stavebních úprav, údržby a probírky břehových porostů, byly osloveny i firmy doporučené zástupci této organizace. Celkový počet veřejných zakázek, kde byly vyzvány k podání nabídky i firmy doporučené asociací (celkem 11 subjektů) činil 40. Tyto firmy v drtivé většině případů nepodaly nabídku a ani na výzvu k podání nabídky nereagovaly. Firmy začleněné do asociace se tak podílely pouze na třech zakázkách.

Poměrně úspěšně se uplatňují romské firmy při realizaci zakázek zadávaných Povodím Odry, s.p. Práce méně náročné na odbornost a mechanizační vybavení jako např. kosení travních porostů, ruční odtěžování sedimentů, odstraňování stromových vývrátů a zátarasů, údržba vodních toků a břehového porostu, či sekání travníků běžně provádějí zaměstnanci firem, které zaměstnávají romské občany. Dvě desítky takových zakázek v roce 2017 dosáhly objemu 2,3 mil. Kč.

Stejně jako v roce 2016 byl i v loňském roce státním podnikem Povodí Labe vytipován okruh menších zakázek na jednodušší práce (např. sečení, údržba břehových porostů apod.) a cíleně byly pro jejich realizaci osloveny místní firmy zaměstnávající osoby znevýhodněné na trhu práce. Dále v roce 2017 byla zahájena spolupráce s Vazební věznicí v Litoměřicích. Jednalo se o úklidy břehových pozemků apod. Dobrovolné zapojení odsouzených do práce je prospěšné a nepochybně také pomáhá i s přípravou na jejich začlenění do běžného života.

Lesy České republiky (LČR), s. p., a ÚP ČR v roce 2017 pokračovaly ve spolupráci při řešení zaměstnanosti uchazečů o zaměstnání, evidovaných na jednotlivých ÚP v rámci celé ČR. K tomuto programu se podnik zavázal ve své „Koncepti strategického rozvoje podniku Lesy České republiky, s. p. pro období let 2015 – 2019“.

Náklady spojené s vytvořením pracovních míst (tzv. veřejně prospěšných prací) jsou hrazeny z rozpočtu státního podniku. Z těchto nákladů bylo 28 % pokryto příspěvkem od úřadů práce na účelně vytvářená pracovní místa.

Zaměstnanci v rámci tohoto programu tak jako v minulých letech likvidovali černé skládky na pozemcích, určených k plnění funkcí lesa, udržovali a opravovali cestní síť, starali se o objekty sloužící veřejnosti (Program 2020) a vykonávali pomocné práce v péstební činnosti, ochraně lesa apod. Často se jedná o práce, které jsou z pohledu priorit termínově odkládány, přesto je nutné je při správě státních lesních majetků realizovat.

V návaznosti na klimatické vlivy a potřeby jednotlivých organizačních jednotek podniku probíhal projekt v období od 01.03. do 30.11.2017.

V průběhu roku 2017 byly postupně uzavřeny pracovní poměry s 396 zaměstnanci. Přepočtený počet zaměstnanců byl však 228, což souvisí s fluktuací u této kategorie zaměstnanců.

Fluktuace se pohybovala v roce 2017 průměrně na úrovni 21 %. Nejčastějšími důvody ukončování pracovních poměrů (zejména ve zkušební době) ze strany zaměstnavatele byly, podobně jako v letech předchozích:

- Častá neomluvená absence
- Problémy s alkoholem a užíváním návykových látek
- S výše uvedenými důvody často souvisí i následná nechuť skutečně se zapojit do pracovního procesu v pravidelných časových režimech, neochota absolvovat fyzickou zátěž, často se jedná o kombinaci výše uvedených vlivů.

Obecné vyhodnocení:

- Lesní správci a zaměstnanci lesních správ a závodů ve většině případů hodnotí tuto aktivitu kladně – velkým přínosem jsou realizované práce v lese i na dalším spravovaném majetku LČR. Tento sociální program se na řadě organizačních jednotek stává vítaným doplňkem možných pracovních aktivit, považovaných v běžném provozu termínově a personálně kapacitně za těžko uskutečnitelné.
- Je však stále těžší najít na ÚP ČR uchazeče, kteří chtějí či mohou ze zdravotních důvodů pracovat v lese.

Náklady spojené s vytvořením těchto sezónních pracovních míst v roce 2017 dosáhly 74 mil. Kč, příspěvky od úřadů práce pak 21 mil. Kč.

b) V rámci sociálního zemědělství usnadnit přístup na trh práce osobám, které obtížně hledají zaměstnání, včetně příslušníků romské menšiny

Sociální zemědělství v současné době získává pozornost na základě pozitivního vnímání zemědělství a venkovských zdrojů, kdy se přirozenou cestou zvyšuje i zájem o příznivé účinky přírodních prostor a zemědělských činností pro sociální, zdravotní a duševní pohodu zúčastněných osob. V tomto kontextu představuje koncept sociálního zemědělství novou šanci pro zemědělce zavádět a vytvářet nové alternativní služby, rozšířit a diverzifikovat své činnosti a jejich roli ve společnosti. Sociální zemědělství tak v sobě spojuje dva světy – zemědělství a sociální služby. Jeho posláním je, kromě zemědělské produkce a služeb, zaměstnávat, vzdělávat a uskutečňovat různé druhy terapií pro široké spektrum znevýhodněných osob a to za využití dostupných zemědělských zdrojů v daném místě. Cílem je tak za účasti hlavních aktérů (zemědělci a místní komunity) podporovat nebo vytvářet sociální služby ve venkovských oblastech, které přispívají sociálnímu začleňování. Důležitou přidanou hodnotou je možnost integrovat znevýhodněné osoby do prostředí, které především ve venkovských oblastech umožňuje flexibilitu, blízkost a neformálnost širokého spektra vztahů při jejich začleňování, a to především za předpokladu, že budou vykonávat smysluplnou činnost – práci – vedoucí k posílení jejich osobnostních a profesních dovedností a schopností, ale také větší nezávislosti a lepšímu sociálnímu postavení.

Cílovou skupinu pro koncept sociálního zemědělství je možné v maximální míře vymezit tak, že se jedná o osoby sociálně a zdravotně znevýhodněné, které potřebují zvýšenou péči při jejich integraci do pracovního nebo běžného prostředí. Vzhledem ke své interdisciplinární povaze tak má sociální zemědělství možnost řadu různých problematických oblastí pozitivně ovlivnit a přinést výhody, mezi které patří především tvorba a udržení pracovních míst na venkově. Některé z projektů v sociálním zemědělství jsou zakládány jako nové organizace, které vytvářejí nová pracovní místa pro místní obyvatele právě z venkovských oblastí, což má pozitivní dopad také na snižování počtu obyvatel nebo na nezaměstnanost jako takovou.

Pro samotné klienty je přínosem především posilování jejich kvality života, sociálního začleňování, vzdělávání, zaměstnanosti a terapie.

Resort zemědělství podporuje dlouhodobě projekty zaměstnanosti osob obtížně umístitelných na trhu práce ve venkovských oblastech. I když se nevede evidence zastoupení Romů v této skupině, z pozorování je patrné, že cílovou skupinou jsou i romští obyvatelé venkova. V roce 2017 byly sociálně zemědělské projekty zaměřené na zaměstnanost podpořeny částkou 8,2 mil. Kč.